

КУЛА КРАЉЕВИЋА МАРКА

Узводно од моста, на стрмој обали од сивог кречњака, са једне и са друге стране, виде се округле удубине, све две по две, у правилним размацима, као да су у камен урезани трагови копита неког коња натприродне величине; они иду одозго са старог града, спуштају се низ литицу до реке и појављују се опет на другој обали, гдје се губе под мрком земљом и растињем.

Деца, која дуж те камените обале, за летњих дана, по вас дан лове ситну рибу, знају да су то трагови давних времена и старих ратника. Тада су на земљи живјели велики јунаци, камен је још био незрео и мек као и земља, а коњи су били, као и јунаци џиновског раста. Само, за српску децу то су трагови Шарчевих копита, остали још од онда кад је Марко Краљевић тамновао горе у Старом граду па побегао из њега, спустио се низ брдо и прескочио Дрину, на којој тада није било ћуприје. А турска деца знају да то није био Краљевић Марко нит' је могао бити („јер одакле влаху и копилану таква сила и такав коњ!“), него Ђерзелез Алија на својој крилатој бедевизи, који је као што је и познато презирао скеле и скелеције и прескакао реке као поточиће. Они се о томе и не препиру, толико су и једни и други убеђени у тачност свога веровања. И нема примера да је ико икада успео да кога разувери или да је ко променио мишљење.

Камени стражар на Дрини

Предања кажу да је на Старом граду, смештеном изнад куле Краљевића Марка, било првобитно Вишеградско насеље које се тек доцније „спустило“ у котлину према реци

Вишеград – На самом улазу у Вишеград, низводно Дрином, на њеној десној обали, око две стотине метара до старог каменог моста Мехмед-паше Соколовића, стамено и пркосно вековима стражари камена кула, као спомен на некадашњи утврђени Стари град–Вишеград, у народу познатија као Кула Краљевића Марка.

На оштром каменом узвишењу изнад ње и данас се назиру рушевине које мештани називају Старим градом или Павловином. Други назив везан је уз средњовековну властелинску породицу Павловић, тачније, уз војводу Павла Раденовића и сина му, такође војводу, Радослава Павловића, који су столовали у једном другом граду–утврђењу, у петнаестак километара удаљеном Добруну.

Иако не постоје поузданији писани трагови који би то потврдили предања кажу да је управо овде, на Старом граду било првобитно вишеградско насеље, које се много година касније „спустило“ у котлину према Дрини.

У подножју остатака тог Старог града, на стрмим и неприступачним стенама, надомак Дрине, смештена је и пркоси времену, бунама, освајачима и разним владарима Кула Марка Краљевића.

Као и остаци Старог града и ова кула је грађена уобичајеним стилем средњовековних градова–утврђења, која су градиле властелинске породице. Остаци дрвеног пода у каменој кули

потврда су да је грађена на два спрата. Била је тајним пролазом, односно, тврдо зиданом галеријом ширине један метар, повезана са Старим градом, па чак и са Дрином одакле је снабдевана водом.

По свом стратешком положају ова кула је била својеврсна осматрачница и стражара Старог града, са погледом на уски дрински кањон којим је пролазио каравански друм.

Испод саме куле и данас су видљиви остаци неколико удубљења у стени, која људи од памтивека називају Марково седло, те Маркове стопе. Удубљења у камену која су, према легенди, оставила Шарчева копита била су видљива све до краја деветнаестог века, до изградње ускотрачне пруге Сарајево–Вишеград–Београд, када су их градитељи уништили.

Према народној легенди, Марко Краљевић је, љут што овде нема скеле ни моста да пређе реку, на свом коњу Шарцу са Буткових стена, са другедринске обале, успео да прескочи реку доскочивши до ове куле.

Као да је много година касније његов протест из легенде доспео до ушију малог Бајице, а касније чувеног Мехмед-паше Соколовића, који управо ту, око две стотине метара низводно од куле, саградио 1579. године монументални и чувени мост на једанаест камених стубова.

Вишеградски Стари град– Павловину Турци су, након дуготрајне опсаде, заузели 1544. године, за чије владавине је ова кула коришћена као тамница. По доласку Аустроугарске монархије њена унутрашњост је затрпана камењем, које се ту и данас налази, у страху да се у њој неби скривали српски устаници.

Осамдесетих година прошлога века, тадашњи СИЗ културе остатке урушене Куле Марка Краљевића успео је да реновира. Након последњег рата општина Вишеград је кулу осветлила тако да је и ноћу видљива и упечатљива бројним путницима који пролазе дринском магистралом.

Вишеградска Кула Марка Краљевића је и данас, након толиких векова, неми чувар града. Штета је што се не користи у оквиру бројних културних садржаја, тим пре што је релативно приступачна и практично се налази у непосредној близини контактне зоне Ђуприје на Дрини која је од прошле године на листи светске баштине УНЕСКО-а.

Славко Хелета, Политика, 10.02.2008.

